

Поезија као лични панцир: Тања Крагујевић (Фотодокументација „Политике“)

Народна библиотека „Стефан Првовенчани“ из Краљева, у едицији „Повеља“, објавила је нову збирку песама Тање Крагујевић „Мотел за збогом“, а Књижевна општина Вршац, у библиотеци КОВ, збирку лирских есеја „Талог недовршеног“.

Тања Крагујевић (1946), аутор је двадесетак песничких књига. Прву – „Вратио се Волођа“ објавила је Матица српска, у познатој едицији „Прва књига“, 1966. године. Песме Тање Крагујевић заступљене су у многим антологијама поезије у земљи и иностранству. Добитник је наших најугледнијих књижевних награда. Њена поезија је превођена на многе европске језике.

Збирку „Мотел за збогом“ посветили сте својој мајци. Посебно је дирљива песма „Понуде“. Мајка једе као птица: једну јагоду, једно зрно грозда... Све што добијемо од Господа(ра) на крају морамо да вратимо?

У једном тренутку нашег искуства сударе се времена, светови, сазнања. Промене се смерови, у којима видљиво и невидљиво размењују своје дарове. Велике емоције, у свом кристалу (песма не трпи одвише нарације), отклањају сувишности. Виде огромност у сићушности, у ономе што нас уистину храни, и држи. Довољно је зрно – а тога нисмо свесни. Најпосле, довољна су, и најдрагоценија, присуства. То нам казују растанци, тишине. И кад је реч враћена творцу приче, присуства су та вредност неопипљивог. Где увек изнова спусти се љубав, по ваздух, и воду. Као „голуб хромог лепета“, у овој збирци, што оживи од ејдетских слика, од непорецивости онога што више није ту, а заувек је у присутно, у нама. Најделикатнији изазов ове књиге био је преокрет визуре, растварање препознатљивих симбола у простор који је исти, али се у њему, уместо празнине, гнезди *тело духа*. Где љубав и смрт „отворених су понуда“. А једина награда је „добитак есенције/ у хронци изгубљеног“.

Јунаци неких песама су стварне личности: Лао Це, Ширли Беси, Ли Ремик, Рубенс Барикело... Необично за поезију?

Време је хладан ветар. Брише све пред собом, односи догађаје као гужвице папира. Језик чулних опажаја и факта важан је песми, готово као вредност фотографског снимка, одломка из дневника, исечка из штампе. То су мали окидачи памћења, који нас подсећају да је време увек више него садашњост, која, данас посебно, подупире брзину којом заборављамо. И мали цитати мишљеног ту су да подсети на тезауруме који нас чине. Историју филозофије, књижевности, писма уопште. Јер прошлости је ипак било, а у њој и много тога вредног памћења. Наш унутарњи језик – од прозачних слова – у самој суштини је вишетомни речник, колико и мали практични приручник, и идиоматика тренутка. Песми је дато да оно што смо понели из једног времена, његове знакове, арому, поруке, упис других у наша бића, учини видљивим. Иако је лирика говор посве личан, стишан, флуидан, езотеричан, поезија чини да и један стих може бити више од покретне знаковитости трена. Њена моћ, посебно у палетама савремених увида и отворене поетичке ширине, јесте у ванредној могућности да из ових микстура артикулише – интеграл.

У песми „Истрага“ пуца се на „плаху кишу“, на „врапце и ветар“, а све личи на убиство Зорана Ђинђића. Премијер је убијен, објашњавате песничким језиком, због заслепљености „преживелом идеологијом чула“?

Трагичност тог догађаја парадигматски је повод мале песничке расправе, чија је тема *атентат на постојање*. Метафорички речено, сва осматрања, шифре, сателитска надгледања, читаве мреже прикривених заштита, као да су у дијалогу, и надметању, са другим системом знакова, шифри и надгледања. Све је општи, и ванредни интерес – ако не заборавимо *лични панцир*. У свету где су природност, отвореност, добра намера, и осећање слободе – можда чиста несмотреност. Можда „превише“ личних права, сред непрозирности претензија непознатог: право на говор или ћутање, на то да смо непромишљени шетачи у непромишљеном кварту, или платан, возач у ноћним сатима, да смо овога или онога пола, усамљеници, мајке – актери сопственог живота – нечији пријатељи, суседи, и неизбежно, очевици. Да одговарамо изазову живота, „алманахом ретких особина“. Да прихватамо ризик постојања – иронично речено – као превид. Као усамљеност храбрих, веру безазлених. Желела сам да искажем ту забринутост. Премда је и поезија, у мору потрошних речи, још једна упадљивост, фатална грешка: *оклизуће у језик*. У памћење.

Мотив за урбану песму може да буде све: и кошава, и страдање у саобраћајној несрећи, и комби са „програмом за ледено доба“?

Урбаност је фестивал филма, са живим актерима и невидљивим редитељем, фантастичним драматургијом и неочекиваним визурама. Никада не тек слајд-шоу, већ тело града и град дух, несклад и непомирљивост, што памте и преносе културолошки запис, отисак наших бића. Ту смо ноћили, будили се, корачали, волели, мислили, стварали, а претапања знакова урбане културе, свако лице и појединост, одају своје импуре, у језику тензије, у шумовима радиофонске фонгане. То је енергија што имагинира нов живот, што се прелива у сутра, и нехотице уписујући у своје надстварне амалгаме и трагове „бивших живота“. Тај мегаговор, и наш, и нама стран, подстиче да се у њему пронађемо, искујемо свој фрагмент приче о њему, филигран из своје песмотворне радионице.

Зашто сматрате да су кратке речи теже, неспокојније, и да, зато, не лете?

Кратке речи немају помагаче, не ослањају се на вербална ткања и магију поетске приче. Саме себи досуђене, носе печат одсудности. Што не значи да се не крећу, само је њихов пут тежи, затворен, као унутарњи лунарни обрт. Како је писала Весна Парун: *камен не остаје камен...И камен се некуда сели*. Путевима метаморфозе. Од чулности до транспаренције свог метафизичког средишта.

„Ја сам екран”, кажете у истоименој песми, и то звучи као крик. Хоће ли модерне технологије и све већа отуђеност људи – уништити поезију?

И технолошка чуда изнедриле су страсти. „Долама текста за двоје”, у великом писму времена – етрурском, и електронском, пре свега је ерос, понад еротике, дух стварања, против смрти писма и ероса – судар светова. Поезија је у оку и у духу оних који је проналазе, читају, и пишу. И дете када угледа пахуљу на својој рукавици, у ствари чита поезију. Иако ће то тек касније сазнати. Глад за емоцијом, смислом који нас напаја, настаје управо када дођемо до границе, претње испразношћу, и празнином. Онда будућност поезије значи, како каже Ружевић, почети испочетка, још једном, *почети од краја!*

Најуспешније су љубавне песме: „Склопљени смо/ Као казаљке”. Љубав све покреће и одржава?

Да, ако није тек поруцибеница за доставу угођаја. Нити мелодија из понуда мобилне телефоније. По себи већ – љубав је најбоља песма, јер је креација. Инвенција и одбрана постојања. Фасцинантни пут у непознато, ту, унутар нас самих, и другог. Или разговор љубави, који укида време и даљину, узрок и последицу, чинећи опстанак, сврху хуманог света, могућим.

У књизи „Талог недовршеног”, у поднаслову стоји – минујете. Уводите нов жанр у нашу есејистику?

Трагала сам дуго за одредницом која је у духу и природи тих записа. Сажетост њихове збиље, у више димензија, асоцира на једноминутни отисак у зраку, вербалну пируету, која иде за трагом нечег тек минулог, прочитаног, у свету књига, запажања, емоција.

Свака белешка има датум. Записи личе на дневник, али, често, и на песме у прози?

Често је повод тих листића реалан, чак и актуелан догађај, мала хроника збивања, у којој сам била учесник, тумач, или посматрач, а која производи низ рефлексија. Током година, број записа се увећава – форма дневника им чува веродостојност, али и доживљајну непосредност. Стога је то у исти мах и микроесеј, и лирски запис, и песма у прози.

У насловном есеју – „Талог недовршеног” говорите о пролазности, о воденом цвету који живи само један дан. У тај један дан стану: и рађање, и љубав, и смрт – читав живот?

Средишњу поетичку вињету, понудила ми је једна од најлепших метафора узбрана са песковитих обала и реке мог завичаја – јединствени феномен „тиског цвета”, као затворен круг, из којег се ипак рађају други, и нови. Ерос и танатос, идеограмски склоп живота и стварања, сабрани у сићушност живог, једнодневног воденог бића, схватила сам и као меки жиг песме, завереништво тренутка и трајања.

Зоран Радисављевић
објављено: 05.02.2011.